

Versteende Krijgskunst

Renaissance naar BREDA

CICERO: Denk als een Griek, handel als een Romein
BOLOGNA: Ontwerp als een Griek en bouw als een Romein

CICERO

ir r agasi,
architect

Medaillons met classici in BREDA:

Cicero, orator van "Denk als een Griek en handel als een Romein" (wees slim en heb karakter), tijdgenoot van Julius Ceasar en keizer Augustus lanceerde het "humane" gedachtegoed. Zij zijn o.a. alle 3 afgebeeld in de medaillons op het binnenhof van het kasteel van BREDA tussen Griekse kolommen met Romeinse bogen. Dertien eeuwen later haalde Dante, Petrarca en Boccaccio dit humanistische gedachten goed (aanvang Renaissance / Wedergeboorte) weer naar boven en Rafaël van Urbino, hierdoor geïnspireerd, schilderde zijn Atheense school met Plato, Aristoteles e.a. denkers. Rafaëls leerling Vincidor de Bologna bouwde het renaissancepaleis met Grieks/Romeinse sculpturen en colonnades te BREDA in opdracht van Hendrik III van Nassau nadat de laatste zijn mediterrane tour met keizer Karel V had voltooid en diverse Renaissance voorbeelden had gezien. Holland bouwde in die dagen nog middeleeuwse vestingburchten.

Klassieke bouw voor BREDA:

Grieken exporteerden stijlen (Dorisch, iononisch, etc), **Romeinen** exploreerden bogen (vrij dragend). Beide stromen kwamen samen in het Pantheon (vrij dragende koepel met drsn ca 40m) te Rome, gebouwd door generaal Agrippa (bouwen was toen nog een militaire operatie), rechterhand van keizer Augustus. In de Renaissance / Wedergeboorte bezochten kunstenaars, als Brunolesschi, Rafaël, Micheangelo dit bouwwerk en het forum Romanum ter inspiratie. De Romeinse architect en schrijver Vitruvius zijn codex werd weer uit de mottenballen gehaald. De architect van het kasteel van BREDA, **Vincidor de Bologna** moet als leerling van Rafaël van Urbino het Pantheon ook hebben gezien. Hij realiseerde **Griekse** kolommen met **Romeinse** bogen in het Nassau kasteel te BREDA.

Renaissance naar BREDA:

De alles kunstenaar (van goudsmid naar architect) Filippo Brunelleschi nam in 1400 letterlijk de maat van het forum Romanum en het Pantheon. Hij vond meetkundig het perspectief uit en voltooide de kathedraal koepel van Florence op voor nu nog onverklaarbare methode. Historici laten bij hem de bouwkundige Renaissance / Wedergeboorte beginnen. Hij bouwde in Florence het weeshuis met medaillons en binnenplaats met colonnade. Toen architect **Vincidor de Bologna hier leerling was en later Hendrik III van Nassau er rond reisde waren er al tal van dergelijke binnenhoven in aanbouw in navolging van die van Brunelleschi. Zijn binnenhof was de blauwdruk voor het Nassau kasteel te BREDA.**

Docent voor BREDA:

Toen de talentvolle en vrouw minnende schilder Rafaël van Urbino werd uitgenodigd het Pauselijke paleis te verfraaien had hij de Midici-Paus mee om zijn schildering de Atheense school aldaar te voltooien. Anders dan de gebruikelijke religieuze schilderingen werd dit een lofzang aan de Griekse denkers met Plato, Aristoteles en vele anderen. In die dagen waren Romano (architect Palazzo del Té te Mantua) en **Bologna (architect kasteel BREDA) zijn leerlingen. Beiden pupillen hebben in Rome gestudeerd, gewerkt en droegen bij aan de verbreiding van de nieuwe wende. Hendrik III van Nassau is ook in Mantua geweest om de proeve van Romano te bewonderen. Holland verkreeg daarna zijn eerste renaissance kasteel...en wel te BREDA.**

Karel V

Graaf Hendrik III op reis BREDA uit:

Keizer Karel V reisde met zijn opperkamerheer Hendrik III van Nassau 7 jaar door zijn rijk, waar de zon nooit onderging (door vele ontdekkingsreizigers zoals Columbus). Beiden haalden eerst hun bruid in Sivillia en la Calahorra. Laatste is stamslot van Mencia di Mendoza, 3e vrouw Henricus. Karel V verwierf zijn keizerskroon te Bologna van de Paus. De laatste liet de hoog renaissance schilder Titiaan naar **Bologna komen om de verse keizer te vereeuwigen. Daarna volgde er meer van Titiaans hand. **Tomamaso di Andrea Vincidor** kortweg, **Vincidor da Bologna** bouwer kasteel van BREDA, was een Italiaan werkzaam in Vlaanderen. Hij kwam vermoedelijk uit "**Bologna**", wat een gebruikelijke naamsverwijzing in die tijd was, zoals Rafaël van "Urbino" (vestingstad door Da Vinci verbouwd) heette.**

Oude Stadhouderspoort met wapen Karel V

Henricus

Heer van BREDA:

Henricus van Nassau had vele titels en land goederen. Hij trouwde ook de rijke vrouwen Savoye, Chalon & Mendoza en dat bracht hem aanzien en geld. Hij zelf bleef Graaf, maar zijn zoon werd Prins van Orange-Nassau. Sindsdien kleurt Holland oranje. Zijn 7 jarige tour met de keizer door Latin Europa baarde een renaissance paleis en Italiaanse vestingwerken voor BREDA. Citaat tijdgenoot: *"Er waren gouden bekers zo groot en zo kostbaar als ik nooit heb gezien"*. En over het kasteel: *"Zo mooi en zo sterk heb ik in Duitsland niet eerder gezien"*. Later mocht de Vader des Vaderlands in zijn geesteskind wonen. Henricus stierf te vroeg om het paleis, gebouwd door **Vincidor de Bologna, af te bouwen. Dat deed Stadhouder-koning Willem III voor hem. Sindsdien heette het kasteel "Prinsenhof".**

Henricus Poort

Andalusië naar BREDA:

Op tournee met keizer Karel V bezocht Hendrik III van Nassau het Mendoza stamslot te Calahorra in Spanje om zijn bruid Mencia te halen. Bij het zien van het "gerestylde" binnenhof naar Italiaans voorbeeld, schreef hij zijn broer: Dat wil ik ook..!! Grootvader Mendoza had als kardinaal de burcht verkregen door zijn strijd tegen de Arabieren. Bastaard vader Mendoza had als rokkenjager door Italië rondgezworven en de renaissance colonnade als bouw pakket vanuit Genua over zee mee naar huis genomen. Zo mogelijk heeft hij het werk van Brunelleschi gezien. De colonnade van het kasteel van BREDA, gebouwd door **Vincidor de Bologna lijkt als twee druppels water hierop.**

Binnenhof kasteel BREDA:

Vincidor di Bologna moet van Hendrik III opdracht hebben gekregen om zijn kasteel te bouwen naar de geest van het stamslot van zijn bruid Mencia di Mendoza in Spanje. Hij deed het iets anders als in Andalusie en nam het Colosseum te Rome met de **Griekse** stijlvormen Dorish, Ionisch en Corinthisch als voorbeeld. Helaas is de 3e orde in bovenste bouwlaag in 1826 gesloopt tbv meer legering voor de KMA. Maar **Griekse** kolommen en **Romeinse** bogen met gewelven en medaillons sieren nog immer de binnenplaats te BREDA.

Mantua naar BREDA

Na de kroning tot keizer te **Bologna trok de hofhouding van Karel V naar het in aanbouw zijnde buiten Del Té van de hertog van Mantua. Deze werd gebouwd door Romano, net als **Vincidor di Bologna** leerling van Rafaël van Urbino, in de splinternieuwe hoog renaissance stijl. Hendrik III van Nassau was onder de indruk van de grote zaal naar voorbeeld van **Romeinse** tongewelven. Het gehele complex riekte trouwens naar het keizerlijke Tivoli van Hadrianus. Ook BREDA kreeg zijn Grande Salle met gebogen plafond. Met het optoppen van een 3e bouwlaag in 1826 is dat verloren gegaan.**

La Grande Salle te BREDA:

Uit diverse geschriften is te herleiden dat de Grote Zaal (Groza) een gebogen cassetten plafond had zoals in het Palazzo del Té te Mantua. Tot 1826 heeft deze creatie van **Vincidor de Bologna nog bestaan volgens een ooggetuigen verslag. Met een 3D animatie is een reconstructie gemaakt, zoals het er uit had kunnen zien. Bijzonderheid ten op zichten van tijdgenoten te Landschut, Binch en Verane te Turein is dat deze zaal veel dakkapellen had om het daglicht binnen te brengen. Ook uitzonderlijk voor BREDA is dat deze zaal geheel op **Griekse** kolommen met **Romeinse** gewelven (kolommenzaal) staat en een externe statie trap had.**

Literatuur:

Hermans, Ontluikende letteren van Homerus tot Goethe

Neaerebout, Griekse Democratie

Polak & Gennep, Arcadie over tempel te Bassae

Stuttard, 50 Griekse Levens

Van 't Wout, Ooggetuigen Klassiek Griekenland

Matyszak, Grieken buiten Griekenland

4xHistoricie, Cicero

Cicero, Goden en filosofen

Everitt, Imperator Ceasar Augustus

Williams, Ceasar Augustus

Ovidius, Metamorfosen

Van Hoof, Marcus Aurelius over Tot Mij Zelf

Hekster/Moorman, Romeinse ooggetuigen

Lendering, Historica Augusta

Vitruvius, Codex

Hesse, Boccaccio over Decamerone

Boccaccio, Decamerone met 10x10 tails

Vasari, de Levens over Renaissance kunstenaars

King, Koepel van Brunelleschi te Florence

Akkermans, Brieven van Agricola over Petrarca

Strukul, Cosimo & Lorenzo Magnifico de Medici

Macheavelli, de Heersers

Va Wezel, Hendrik III & Bologna,

Boetskes, Culturele gewaad van Europa

MSC Architectuur

Reizen:

La Calahorra (Andalusie), Mantua, Bologna, Florence, Rome, Pompei, Herculanium, Paestum (Zuid Italie), Athene

Recensies op sociale media:

* Leerzaam en aangenaam geschreven.

* Het zou leuk zijn als jouw colleges gebundeld worden..., interessante info

* Breda heeft nooit in Holland gelegen

* Heel interessant. Had ik dat destijds eerder geweten, had ik met andere ogen daar rondgelopen